

ΑΝΘΡΩΠΟΓΙΟ ΘΕΜΑΤΩΝ

Στην προετοιμασία του Ανθολογίου συνέβαλαν σημαντικά οι Παναγιώτα Γκότση και Άκης Μάντζιος για τα ελληνικά κείμενα· οι Ανδρέας Γ. Καψωμένος και η Antonietta Varvaro για τη μετάφραση των ιταλικών σημειώσεων του Ποιητή. Τους ευχαριστούμε θερμά απ' αυτή τη θέση, καθώς και τον Καθηγητή Massimo Peri για τη θεώρηση των μεταφράσεων.

SIGLA

- †...† : αμφίβολη ανάγνωση
- [...] : γραφή του Σολωμού που διέγραψε για να την αντικαταστήσει
- <...> : αποκατάσταση ημιτελούς στίχου με βάση προηγούμενη καταγραφή
- (± 1821) : χρονολόγηση έργου κατά προσέγγιση
- (1844-) : αφετηριακή χρονολογία γραφής
- (1847-54) : χρονικά όρια περιόδου στην οποία ανήκει το έργο

Α. Φ Ύ Σ Η - Π Ο Λ Ι Τ Ι Σ Μ Ο Σ

ΜΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΤΡΟΦΟΔΟΤΟΥΝ ΤΗ θεματική και την εικονοπλασία της ποίησης του Σολωμού είναι η φύση. Η φύση βρίσκεται παντού, μέσα σε κάθε ποίημα, από τα πρώτα απλά σχεδιάσματα (1818-22) ως τις μεγάλες φιλοσοφικές συνθέσεις της ωριμότητάς του (1833-54). Όμως ποτέ δεν αποτελεί αυτόνομο ποιητικό θέμα· εμφανίζεται πάντα σε συνάρτηση με τον άνθρωπο και τον πολιτισμό. Η ποίηση του Σολωμού είναι ανθρωποκεντρική, όπως το δημοτικό τραγούδι, αλλά –όπως κι εκεί– η αντίληψη για τον άνθρωπο, η «ανθρωπολογία» του Σολωμού, ορίζεται μέσα από τη σχέση του ανθρώπου (και του πολιτισμού του) με τη φύση.

Τι ακριβώς σημαίνει αυτό, θα το αποκαλύψει ο αναγνώστης σιγά-σιγά, μελετώντας τα θέματα του ανθολογίου. Για την ώρα εδώ είναι αρκετό να διαπιστώσουμε ότι η σχέση φύσης-ανθρώπου αποτελεί έναν από τους μεγάλους άξονες της σολωμικής ποίησης, μια από τις κυρίαρχες «ισοτοπίες», όπως λέμε, όπου διαμορφώνονται οι «κώδικες» και τα σημασιακά περιεχόμενα του έργου. Ειδικότερα, τα θέματα που εντάσσονται σ' αυτό το εννοιολογικό πεδίο συνθέτουν –όπως το 'παμε κιόλας στην Εισαγωγή μας– τα συστατικά στοιχεία της κοσμοαντίληψης του Σολωμού, ως ποιητικού μύθου («κοσμολογίας» και «ανθρωπολογίας»)

και ως φιλοσοφικής θεωρίας. Προκειμένου να αναδείξουμε αυτά τα συστατικά στοιχεία, ταξινομούμε τα αντίστοιχα παραθέματα στις ακόλουθες θεματικές κατηγορίες:

1. *Η φύση ενδοκοσμικός παράδεισος, που απαρτίζεται από τις εξής ενότητες:*
 - 1.1. *Φύση: κάλεσμα στη χαρά της ζωής.*
 - 1.2. *Φύση: χώρος ευδαιμονίας και πληρότητας των όντων.*
 - 1.3. *Φύση: πηγή πολιτισμικών αξιών (ομορφιάς-χαράς-καλοσύνης).*
2. *Η ενότητα του μυθικού Σύμπαντος, που αντιπροσωπεύει τις εξής ειδικότερες θεματικές ενότητες:*
 - 2.1. *Συμπάθεια, επικοινωνία, ενότητα των Κοσμικών στοιχείων.*
 - 2.2. *Το ομοούσιο ανθρώπου-φύσης-θείου, ως προς τις κοινές κατηγορίες του κάλλους και του αγαθού.*
 - 2.3. *Η μυστηριακή διάσταση της φύσης και η Θεία Επιφάνεια.*

1. Η ΦΥΣΗ ΕΝΔΟΚΟΣΜΙΚΟΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ

Η ΦΥΣΗ στα πιο συχνά θέματα της σολωμικής ποίησης είναι εικόνες που παρουσιάζουν τη φύση ως έναν επίγειο παράδεισο, που εξασφαλίζει τις ιδεώδεις συνθήκες για την ανάπτυξη της ζωής, για την ευδαιμονία και πληρότητα των όντων. Τα θέματα αυτά, σε μια πρώιμη περίοδο, συνδέονται με ορισμένους κοινούς ποιητικούς τύπους, της κλασικιστικής προπάντων παράδοσης. Σταδιακά όμως μορφοποιούνται σε πρωτότυπες –χαρακτηριστικά σολωμικές– φόρμουλες μεγάλης ευστοχίας, που συμπυκνώνουν, με εκφραστική λιτότητα, νοηματική πληρότητα και αισθητική εντέλεια, βασικά συστατικά της ποιητικής μυθολογίας του Σολωμού. Οι φόρμουλες αυτές, επειδή ακριβώς είναι νοηματικά και αισθητικά αυτοδύναμες, επιδέχονται ποικίλους συνδυασμούς, με διαφορετικά συμφραζόμενα. Εξελίσσονται λοιπόν σε «θεματικές μονάδες επεξεργασίας», που μεταφέρονται, αυτούσιες ή σε παραλλαγές σημασιακά ισοδύναμες, από ένα ποίημα σε άλλο, και συνθέτουν την κοσμοθεωρητική ενότητα της σολωμικής ποίησης.

Η ιδέα που συνοψίζεται στην έκφραση «η παράδεισος της γης» αναπτύσσεται σε τρεις κυρίως αλληλένδετους σημασιακούς άξονες:

1. Ο πρώτος άξονας αντιστοιχεί σε εικόνες που προβάλλουν το ιλαρό πρόσωπο της φύσης, που καλεί τον άνθρωπο στη χαρά της ζωής. Ένα όραμα ομορφιάς, ισορροπίας, αρμονίας, που εμπνέει την πίστη στο αγαθό της ζωής και τη θέληση του ανθρώπου να ζήσει και να χαρεί τον κόσμο και τις ζωικές αξίες. Η χαρακτηριστική φόρμουλα είναι: «γλυκιά η ζωή και ο θάνατος μαυρίλα», από το συνθετικό ποίημα *Ο Λάμπρος*. Το θέμα αυτό εμφανίζεται αρκετά πρώιμα (1822) και έχει μια σταθερή παρουσία, σ' όλη τη σολωμική δημιουργία: τόσο στη διάρκεια της μεγάλης δημιουργικής δεκαετίας (1823-33) όσο και στην περίοδο της ωριμότητας (1833-1847), αλλά και στην ύστερη φάση, στα ιταλικά ποιήματα και πεζά της τελευταίας δεκαετίας (1847-57). Συνδέεται, θεματικά και διαλεκτικά, με το θάνατο, όπως στο δημοτικό τραγούδι (μοιρολόγια, τραγούδια του Χάρου), και παίρνει αρκετά νωρίς, από τις πρώτες επεξεργασίες του Λάμπρου (1824), τις κοσμοθεωρητικές διαστάσεις που έχει στα ώριμα έργα του Σολωμού: πίστη στην αντικειμενική ύπαρξη του κόσμου, προσήλωση στο αγαθό της ζωής, απουσία θεωρίας θανάτου. Μ' αυτή τη σημασιακή φόρτιση θ' αποτελέσει συστατικό στοιχείο του «κυψηλού» (τραγικού).

2. Ο δεύτερος άξονας, που παρουσιάζει στενή συνάρτηση και μερική επικάλυψη με τον πρώτο, απαρτίζεται από εικόνες που εκφράζουν την ευδαιμονία και την πληρότητα των όντων μέσα στη φύση, έναν καθολικό «ευτυχισμό» κατά τη σολωμική έκφραση. Διακρίνουμε δύο ομόλογες θεματικές ομάδες: η μία ζωγραφίζει το μικρόκοσμο της φύσης (το πουλάκι, την πεταλούδα, τη μέλισσα, το σκουληκάκι) σ' έναν χαρούμενο ζωικό οργανισμό, που στην ώριμη περίοδο (1833

κ.ε.) εκφράζεται, εναλλακτικά, με μια κλασικιστική μυθική εικόνα, το χορό του Απρίλη με τον Έρωτα. Την άλλη ομάδα συνιστούν εικόνες ανθρώπινης ευδαιμονίας, χαράς, μακαριότητας μέσα στην αγκαλιά της φύσης (λ.χ. ο νιος κολυμπιστής στον Πόρφυρα: «Φύση, χαμόγελ' άστραψες κι εγίνηκες δική του») ή στην έξαρση του ομαδικού χορού (όπως «ο παλιχαράς» των Ελεύθερων Πολιορκημένων: «το στραβό φέσι στο χορό, τ' άνθια στ' αντί στολίζει / τα μάτια δείχνουν έρωτα για τον απάνου κόσμο»). Οι εικόνες αυτές υποδηλώνουν, η πρώτη ότι η φύση, ο επίγειος κόσμος, προσφέρει όλες τις προϋποθέσεις για την ολοκλήρωση του ανθρώπου, η δεύτερη ότι μέσα σ' αυτό τον εγκόσμιο παράδεισο η κατάσταση της πληρότητας, της αυτάρκειας, της ευδαιμονίας (και όχι της δυστυχίας και της στέρησης) είναι η φυσιολογική κατάσταση του όντος. Έτσι, τροφοδοτεί την πρόκληση στη χαρά της ζωής (θέμα 1.1.), που κάποτε φτάνει –κατ' αντιστοιχία προς το δημοτικό τραγούδι– ως την αξίωση μιας επίγειας αθανασίας.

3. Ο τρίτος άξονας, που συνδέει και ενοποιεί τις τρεις διαστάσεις του θέματος, συντίθεται από εικόνες που εμφανίζουν τη φύση ως πηγή πολιτισμικών αξιών. Στην ώριμη σολωμική ποίηση, το θέμα που μας ενδιαφέρει ολοκληρώνεται σ' ένα καθολικότερο όραμα, αποκρυσταλλωμένο σε εικόνες που παρουσιάζουν τη φύση ως περιοχή του κάλλους και του αγαθού (της ομορφιάς, της χαράς και της καλοσύνης). Έτσι, με την ποιότητα των αξιών της, η φύση εξασφαλίζει την ευδαιμονία του ανθρώπου και του εμπνέει την πίστη στη ζωή, ως πρώτη και μεγάλη αξία («δεν το 'λπιζα να 'ν' η ζωή μέγα καλό και πρώτο»).

Μέσα από μια τέτοια διαδικασία, οι φυσικές αξίες παρουσιάζονται ως πρότυπο των ανθρώπινων αξιών, και η αντίληψη για τη σχέση φύσης-ανθρώπου ολοκληρώνεται σε συνεπές κοσμοθεωρητικό σχήμα. Αυτό σημαίνει ότι ανάμεσα στη φύση και τον πολιτισμό δεν υπάρχει σχέση αντίθεσης αλλά ταυτότητας. Η ταυτότητα αυτή (Φύση = Πολιτισμός) αντιπροσωπεύει ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα της εγχώριας πολιτισμικής παράδοσης.

1.1. ΦΥΣΗ: ΚΑΛΕΣΜΑ ΣΤΗ ΧΑΡΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

1.1.1. ΝΕΚΡΙΚΗ ΩΔΗ, I (1822)

*Τον Μαγιού ροδοφαίνεται η μέρα
που ωραιότερη η φύση ξυπνάει
και την κάνουν λαμπρά και γελάει
πρασινάδες, αχτίνες, νερά.
Άνθη κι άνθη βαστούν εις το χέρι
παιδιά κι άντρες, γυναίκες και γέροι
ασπροεντύματα, γέλια και κρότοι,
όλοι οι δρόμοι γεμάτοι χαρά.
Ναι, χαρείτε του χρόνου τη νιότη,
άντρες, γέροι, γυναίκες, παιδιά.*

(ΑΕ 62.19-23.61.1-6 = Απ. 1, 142. 11-20)

1.1.2. IN MORTE DI UN GIOVINE POETA (1823-24)

[Στο Θάνατο ενός Νέου Ποιητή]

*Η λαχτάρα της ζωής κάνει τα μάτια
να λαγγεύουνε στον ήλιο που τα φεύγει.
Την πρώτη μέρα που ανοίγει το ρόδο
την πρώτη μέρα που πέφτει το χιόνι.*

(ΑΕ 95 Α11-14)

11.3. Ο ΛΑΜΠΡΟΣ (1824-1826)

*Καθαρότατον ήλιο προσηνούνσε
της αυγής το δροσάτο ύστερο αστέρι,
σύγνεφο, καταχνιά, δεν απερνούσε
τ' ουρανού σε κανένα από τα μέρη.
Και από κει κινημένο αργοφυσούσε
τόσο γλυκό στο πρόσωπο τ' αέρι,
που λες και λέει μες στην καρδιάς τα φύλλα:
Γλυκιά η ζωή και ο θάνατος μανρίλα.*

(ΑΕ 15 Α2-9, 20 Α9-16 = Άπ. 1, 185.21. 1-8)

*Είναι νύχτα βαθιά και το φεγγάρι
δε βγαίνει να θαμπώσει άστρο κανένα,
αλλά περίσσια εις όλη τους τη χάρη
λάμπουν άλλα μονάχα, άλλα δεμένα
κι είναι με τόσα κάλλη ανταμωμένα
οπού λένε του ανθρώπου: έλα μ' εμένα.*

(ΑΕ 17Α 28-31 / 36-39)

*Χρωματισμένη επρόβαλεν η μέρα,
και δροσιά και γαλήνη εις τον αέρα.*

*Φυσάει γλυκός ο Ζέφυρος άρου
και λες και λέει τον κάθε άνθρωπον: χάρου.*

(ΑΕ 11 Α10-13)

*... και οι αχτίνες του ήλιου, οπού ανατέλλοντας εκαλούσε
τους θνητούς να χαρούν τη ζωή, αναγάλλιαζαν μέσα εις όλα
τα ησυχότατα νερά της ερημίας*

(ΑΕ 24 Α29-31, Άπ. 1, 193.27.4-7
μτφρ. Ιάκ. Πολυλάς)

1.1.4. Η ΦΑΡΜΑΚΩΜΕΝΗ ΣΤΟΝ ΑΔΗ (1833)

Αδη μαύρε χαιρετώ σε· δεν εκάρηκε ποτέ
μάτι ανθρώπου για τον ήλιο, ως καθώς εγώ για σε·

(ΑΕ 386 Α1-2 = Β23-24)

Σκότος του Αδη χαιρετώ σε! Ως εγώ γυρεύω εσέ
δεν εγύρεψε τον ήλιο μάτι ανθρώπινο ποτέ.

(ΑΕ 387 Α14-15, 387 Β25-26)

1.1.5. Ο ΚΡΗΤΙΚΟΣ (1833-1834)

Εν είν' αηδόνη κρητικό που σέρνει τη λαλιά του
στους ψηλούς βράχους κι άγριους όπ' έχει τη φωλιά του
και πελαγίσιοι, στεργιανοί ακούνε τη γλυκάδα
όσο που σέρνει η ανατολή τη ροδοκοκκινάδα·
δεν είναι το λαλούμενο το θαμαστό φιαμπόλι
όταν <φυσά μέσα> πνοή με τη γλυκάδαν όλη·
ως καθώς τ' άκουγα συχνά στον Ψηλορίτη μόνος
οπού μ' ετράβουνε απελπισιά και πόνος
κι έβλεπα τ' άστρο τ' Ουρανού μεσουρανίς να λάμπει
και του γελούσαν τα βουνά, τα πέλαγα κι οι κάμποι·
μ' άδραχνε ξάφνου την ψυχή ελευτεριάς ελπίδα
για τη όμορφη και δύστυχη πατρίδα·
κι εκοίταα, κι έκλαια κι άπλωνα τα χέρια με καμάρι
η μαύρη πέτρα της καλή και το ξερό χορτάρι.

(ΑΕ 368 Β19-32)

1.1.6. ΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΟΙ, Β' (1834-44)

Η ζωή που ανασταίνεται με όλες της τες χαρές, αναβρύζο-
ντας ολούθε, νέα, λαχταριστή, περιχυνόμενη εις όλα τα ό-

ντα· η ζωή ακέραιη, απ' όλα της φύσης τα μέρη, θέλει ν
καταβάλλει την ανθρώπινη ψυχή· θάλασσα, γη, ουρανός, συγ
χωνευμένα, επιφάνεια και βάθος συγχωνευμένα, τα οποί
πάλι πολιορκούν την ανθρώπινη φύση στην επιφάνεια και ει
το βάθος της.

*Ο Απρίλης με τον Έρωτα χορεύουν και γελούνε,
κι όσ' άνθια βγαίνουν και καρποί τόσ' άρματα σε κλειούνε.*

*Λευκό βουνάκι πρόβατα κινούμενο βελάζει,
και μες στη θάλασσα βαθιά ξαναπετιέται πάλι,
κι ολόλευκο εσύμιξε με τ' ουρανού τα κάλλη.
Και μες στις λίμνης τα νερά, όπ' έφθασε μ' ασπούδα,
έπαιξε με τον ίσκιο της γαλάζια πεταλούδα,
που ευώδιασε τον ύπνο της μέσα στον άγριο κρίνο·
το σκουληκάκι βρίσκεται σ' ώρα γλυκιά κι εκείνο.
Μάγεμα η φύση κι όνειρο στην ομορφιά και χάρη,
η μαύρη πέτρα ολόχρυση και το ξερό χορτάρι.
Με χίλιες βρύσες χύνεται, με χίλιες γλώσσες κραίνει·
όποιος πεθάνει σήμερα χίλιες φορές πεθαίνει.*

(Απ. 1, 216-217.2.1-1;
μτφρ. ιταλ. πεζού: Ιάκ. Πολυλάς)

*σε χίλιες χύνεται πηγές, σε χίλιες γλώσσες κραίνει·
όποιος πεθάνει σήμερα, χίλιες φορές πεθαίνει.
Μάγεμα η κτίση κι όνειρο στην ομορφιά και χάρη.
Η μαύρη πέτρα ολόχρυση και το ξερό χορτάρι.*

(ΑΕ 413 Α1^α-4, 406 Β1-;

*με χίλιες βρύσες χύνεται με χίλια μάγια δένει
όποιος πεθάνει <σήμερα χίλιες φορές πεθαίνει>*

(ΑΕ 418 Α1-;

*[Η γονιμοποιούσα ζωή – η δημιουργούσα φύση –
που ξεχειλίζει στην ψυχή του ανθρώπου]*

—με χίλιες βρύσες χύνεται, με χίλιες γλώσσες κραίνει
όποιος πεθάνει σήμερα χίλιες φορές πεθαίνει
Μάγεμα η φύση κι όνειρο στην ομορφιά και χάρη
η μαύρη πέτρα ολόχρυση και το ξερό χορτάρι.

(AE 418 E5-9)

Σε δύο μέρη η περιγραφή της άνοιξης. Η πρώτη, των στοι-
χείων ύστερα από τα οποία μια δυνατή φωνή ξυπνά πολιορ-
κούμενους και πολιορκισμένους. Δώσετε προσοχή στο χορό
του Απρίλη με τον Έρωτα. Πιέτε μεγάλες ρουφηξίες στο κύ-
πελλο της ζωής, ξαναπιείτε χωρίς σταματημό, ακούραστα.
<όποιος πεθάνει σή>μερα χίλιες φορές πεθαίνει.

(AE 422 A33-42)

Μάγεμα η Φύση κι όνειρο στην ομορφιά και χάρη
χρυσή 'ν' η μαύρη πέτρα της και το ξερό χορτάρι.
Με χίλιες βρύσες χύνεται, με χίλιες γλώσσες κραίνει.
Όποιος πεθάνει σήμερα χίλιες φορές πεθαίνει.

(AE 427.25-28)

Και η φύση (αυτή η δύναμη χτυπάει στις ψυχές τις τελευ-
ταίες στιγμές) πηγάζει από πολλές πηγές με όλα της τα μάγια.
Ο ουρανός και η γη (με πάρα πολλά δεσμά) και η θάλασσα· εδώ
η πεταλουδίτσα έπαιξε με τη σκιά της πετώντας για πολλή ώρα
με τα φτερά της φορτωμένα με τα αρώματα του κρίνου, μέσα
στον οποίο είχε ξενυχτήσει. Όλη η πληρότητα και η βαθύτητα της
υλικής ζωής (στην ουσία).

Τρέμ' η ψυχή και ξαστοχά γλυκά τον εαυτό της

(AE 419 B8-19/24-26)

tutte le gioje [όλες οι χαρές]

κι όλες ανθίζουν στην ψυχή τ' ανθρώπου 'φτυχισμένη.
Όποιος πεθάνει σήμερα χίλιες φορές πεθαίνει.

*Μάγεμα η φύση κι όνειφο στην ομορφιά και χάρη
η μαύρη πέτρα ολόχρυση και το ξερό χορτάρι.*

(ΑΕ 474 Α18-22)

[Μετά την εικόνα του λευκού λοφίσκου που κινείται και βε-
λάζει – και πριν από την ομορφιά των άστρων, κλπ. και της
πεταλούδας – τελospάντων, στοιχείων μεγάλων και μικρών,
που αντανακλώνται στον καθρέφτη της θάλασσας, ως συνέ-
πεια του Χορού ανάμεσα στον Απρίλη και τον Έρωτα–]

*Κι όμοια στ' ανθρώπου την ψυχή η χτίση κατεβαίνει
όποιος πεθάνει σήμερα, χίλιες <φορές πεθαίνει>*

(ΑΕ 474 Α23-29)

1.1.7. ΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΟΙ, Γ' (1844-)

*Σε χίλιες βρύσες χύνεται, μιλεί με χίλιες γλώσσες
όποιος πεθάνει σήμερα, χίλιες φορές πεθαίνει.*

(ΑΕ 462 1-2)

*Αγαπημένα σε καλεί, δροσάτα σε χαϊδεύει
γλυκός αέρας καθαρός, μοσχοβολιές χορτάτος
κι ανάκουστους κιλαΐδισμούς και λιποθυμισμένους.*

(ΑΕ 464.3-5)

*Γλυκά χαϊδεύει δροσερός της ευωδιάς αέρας
μ' ανάκουστους κιλαΐδισμούς και λιποθυμισμένους.*

(ΑΕ 464.7-8)

Καλείς χρυσέ της ευωδιάς, της ομορφιάς αέρα.

Μη με χαϊδεύεις δροσερέ της ομορφιάς αέρα.

(ΑΕ 464 9-10)

1.1.8. ΠΟΡΦΥΡΑΣ (1847-1849)

*Της φύσης από τς όμορφες και δυνατές αγκάλες
οπού τον εγλυκόσφιγγε και του γλυκομιλούσε*

(ΑΕ 502 Α10-11)

*Κι η φύσις όλη τού γελά και γένεται δική του.
Ελπίδα τον αγκάλιασες και τον κρυφομιλούσες
και τον σφιχτόδεσες το νου μ' όλα τα μάγια πόχεις.
Νιος κόσμος δόξας και χαράς ανθίζει στην ψυχή του.*

(ΑΕ 502 Α15-18)

Δεν το 'λπιζα να 'ν' η ζωή μέγα καλό και πρώτο!

(ΑΕ 502 Β13)

1.1.9. ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ (1847-)
(233: «Dalle larghe terre»)

γιατί ο Άδης είναι το μόνο πράγμα που δε βλέπουνε τα μάτια τους.

(ΑΕ 558.1-24 = Άπ. 2π, 117.1.11-12'
μετρ. Α. Πολίτης)

1.2. ΦΥΣΗ: ΧΩΡΟΣ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΟΝΤΩΝ

1.2.1. ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ (1818)

.
*Σ' ένα ωραίο περιβολάκι
περπατούσαμε μαζί
όλα ελάμπανε τ' αστέρια
και τα κοίταζες εσύ.*

.
*εσύ έκαμες ετότες
γέλιο τόσο αγγελικό,
που μου φάνηκε πως είδα
ανοιχτό τον ουρανό.*

*Και παράμερα σε πήρα
εισέ μία τριανταφυλλιά
κι έπεσά σου αγάλι αγάλι
στην ολόλευκη αγκαλιά.*

*Κάθε φίλημα, ψυχή μου,
οπού μόδινες γλυκά,
εξεφύτρωνε άλλο ρόδο
από την τριανταφυλλιά.*

(Απ. 1, 51.5-8/52.13-24)

12.2. Η ΤΡΕΛΗ ΜΑΝΑ (1821)

Αύριο θα κόψουμε
κάτι λουλούδια,
αύριο θα ψάλουμε
κάτι τραγούδια
εις την πολύανθη
πρωτομαγιά.

(Απ. 1, 181.28.1-6)

Νά που δροσόβολη
αύρα ξυπνάει
και ψιθυρίζοντας
μοσκοβολάει
από τ' αρώματα
τ' ανγερινά.

Στα φύλλα επέρναι
†και† της καρδιάς
σαν τα κινήματα
της φαντασίας
που ζωγραφίζουνε
την ευτυχιά.

(ΛΕ 128 Α2-14)

12.3. ΤΟ ΚΟΠΑΔΙ (1821-22)

Στέκουν τα προβατάκια οπού το μάτι
για δαιδάλεα τα παίρνει από μακρία
κι αγκαλά και κανένα επεριπάτει
έλεγεσ ότι σφάλλει η φαντασία·
έως οπού στην κοιλάδα, άνθια γεμάτη,
τρέχουνε δύο με δύο και τρία με τρία

και όλα της κοιλάδος τα περάσματα
λαλούν κονδούνια αντιλαλούν βελάσματα.

(ΑΕ 54.9-16 = Άπ. 1, 68.1-8)

1.2.4. ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ (1823)

Σ' τη σκιά χεροπιασμένες,
στη σκιά βλέπω κι εγώ
κρinoδάκτυλες παρθένες
οπού κάνουνε χορό.

Στο χορό γλυκογυρίζουν
ωραία μάτια ερωτικά,
και εις την αύρα κυματίζουν
μαύρα, ολόχρυσα μαλλιά.

(Άπ. 1, 85.83-84)

1.2.5. IN MORTE DI UN GIOVINE POETA (1823-24)

[Στο Θάνατο ενός Νέου Ποιητή]

Ξάφνου χορδή γλυκύφωνη που κόβει
τη λευκή της νυκτός βαθιά γαλήνη.
Η γυναίκα πιασμένη από τον έρω
μονάχη την ακούει και λαχταρίζει.

(ΑΕ 95 Α3-6)

1.2.6. ΔΙΑΛΟΓΟΣ (1823-24)

ΦΙΛΟΣ – Γλυκιά η μυρωδιά του πελάγου, γλυκός ο αέρας
και ο ουρανός ασυγνέφιαστος.

ΠΟΙΗΤΗΣ – Το πέλαγο είναι όλο στρωτό και ο αέρας λε-
πτότατος...

(Άπ. 2, 11.7-9)

1.2.7. ΕΙΣ ΜΑΡΚΟΝ ΜΠΟΤΣΑΡΗ (1823-24)

Τραγούδι προβαίνει κιθάρα
προβαίνει και κάνει λαχτάρα
και λόγια και γέλια και κρότοι,
στον ίσκιον αργά
οι κόρες ντυμένες λευκά.

Και φέγγει στην όψιν της γης,
το φως το γλυκό της αυγής.

(ΑΕ 72 Α23-27, 72 Β21-22)

1.2.8. Ο ΛΑΜΠΡΟΣ (1824-1826)

τ' αστέρια — μόν' εις τον ουρανού τα φέγγη
ο αυγερινός περιπατεί και φέγγει

έχουν μονάχο τον ουρανού οι κάμποι
τ' άστρο τς αυγής που περπατεί, και λάμπει. Και
ξημερώνει το Πάσχα.

(ΑΕ 29.12-16)

έχουν οι ουράνιοι κάμποι
γαλάζιο χρώμα οπού γελά και λάμπει.

(ΑΕ 31.30-31)

1.2.9. Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΗΣ ΖΑΚΥΘΟΣ (1826-29)

Εσταμάτησα σε ένα από τα τρία πηγάδια, και απιθώνοντας
τα χέρια μου στο φιλιατρό του πηγαδιού έσκυψα να ιδώ αν
ήταν πολύ νερό.

Και το είδα ως τη μέση γιομάτο και είπα: «Δόξα σοι ο
Θεός!»

Γλυκιά η δροσιά που στέρνει για τα σπλάχνα του ανθρώπου

το καλοκαίρι, μεγάλα τα έργα Του και μεγάλη η αυχαριστία
του ανθρώπου.

(ΑΕ 259 Α18-30, 260Α1-2)

Και είδα πως ελάμπανε από πάνου μου όλα τα άστρα και
εξάνοιξα την αλετροπόδα, οπού με ευφραίνει πολύ.

(ΑΕ 262 Α21-23)

Έτσι εγώ έφθασα στο κελί του αγίου Λύπιου παρηγορημέ-
νος από τες μυρωδιές του κάμπου, από τα γλυκότερχα νερά,
κι από τον αστρόβολον ουρανό ο οποίος εφαινότουνα από πά-
νου από το κεφάλι μου μία Ανάσταση.

(ΑΕ 263.26-31)

12.10. Η ΦΑΡΜΑΚΩΜΕΝΗ ΣΤΟΝ ΑΔΗ (1833)

*Χωρίς †.....† τ' όμορφ' άστρο της αυγής
άδεια κι άφωνη και μαύρη η παράδεισο της γης.*

(ΑΕ 395.5-6)

12.11. ΤΟ ΣΑΤΙΡΙΚΟ ΤΟΥ 1833 (Η ΤΡΙΧΑ)

*<σαν του νερού γαλ>ήνη
που ανθρώπους, δέντρα και νερά στο<ν> κόρφο του αναδίνει
και το λαμπρό τον ουρανό και το γλυκόν αέρα
και το πουλί το πλουμιστό οπ' έρχεται από πέρα
και πάει να δροσολοϊστεί κάτω στον καλαμιώνα
και τα τραγούδια οπού λαλεί μέσ' από τον κρυψιώνα
κι ευφραίνει με κιλαϊδισμούς όσους το αγρικούνε*

(ΑΕ 347 Α5-11)

1.2.12. Ο ΚΡΗΤΙΚΟΣ (1833-1834)

Ήταν εντύπωση ανεκδιήγητη, ποίαν κανείς ίσως δεν εδοκίμασε,
εμμή ο πρώτος άνθρωπος όταν επρωτοανάπνευσε, και ο ουρανός, η
γη και η θάλασσα, πλασμένα γι' αυτόν, ακόμη εις όλη τους
την τελειότητα, αναγαλλιάζανε μέσα εις την ψυχή του –

(ΑΕ 361 Β6-10'

μετρ. Ιάκ. Πολυλάς, Άπ. 1, 205, υποσημ. στ. 44)

*Γλυκιά ζωή, που το πουλί μισοπλασμένο ακόμα
είχε πρωτύτερα αιστανθεί με τον κιλαϊδισμό του
και τον αέρα εχτύπουνε με το ζεστό φτερό του.
Ο αέρας ο αμόλυντος, το δέντρο που 'χε ανθίσει,
και τ' ακαρτέρειε ν' ανεβεί να πρωτοκιλαϊδήσει.*

(Άπ. 1, 205-206.44π = ΑΕ 361 Β6-10/361

Β14-15/48-49/362 Α38-45/Β27-33)

*Δεν είναι κορασιάς φωνή στα δάση που φουντώνουν,
και βγαίνει τ' άστρο του βραδιού και τα νερά θολώνουν,
και τον κρυφό της έρωτα της φύσης τραγουδάει,
του δέντρον και του λουλουδιού που ανοίγει και λυγάει
δεν είν' αηδόνι κρητικό που παίρνει τη λαλιά του
σε ψηλούς βράχους κι άγριους όπ' έχει τη φωλιά του
κι αντιβουίζει οληνυχτίς από πολλή γλυκάδα
η θάλασσα πολύ μακριά, πολύ μακριά η πεδιάδα,
ώστε που πρόβαλε η αυγή και έλιωσαν τ' αστέρια,
κι ακούει κι αυτή και πέφτουν της τα ρόδα από τα χέρια
δεν είν' φιαμπόλι το γλυκό οπού τ' αγρίκαα μόνος
στον Ψηλορίτη όπου συχνά μ' ετράβουνεν ο πόνος.*

(Άπ. 1, 204.25-36 = ΑΕ 379 Α27-40)

*Δεν είναι αηδόνι κρητικό με τη γλυκιά λαλιά του
στους ψηλούς βράχους κι άγριους που σταίνει τη φωλιά του
και βγάνει ωραίους κιλαϊδισμούς, οληνυχτίς αράδα
κι ευφραίνεται πολύ μακριά το πέλαγο, η πεδιάδα.*

(ΑΕ 371 Α26-27/Β23-24, 367 Α26-31)

Δεν είναι το λαλούμενο, το θαυμαστό φιαμπόλι,
όταν φυσά μέσα πνοή με τη γλυκάδα του όλη
ως καθώς τ' άκουγα συγγά στον Ψηλορίτη μόνος

(AE 371 A32-34, 375 A12-15)

1.2.13. ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΟΙ, Α' (1827-29)

Ὁ Ἔρως χορεύει
μαζί με το Μάη
ἐρως
τον ἡλ<ι>ού που γελάει

(AE 253.1-4)

1.2.14. ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΟΙ, Β' (1834-44)

Ο Απρίλης με τον Έρωτα χορεύουν και γελούνε

Και μες στης λίμνης τα νερά, όπ' έφθασε μ' ασπούδα,
έπαιξε με τον ίσκιο της γαλάζια πεταλούδα,
που ευώδισε τον ύπνο της μέσα στον άγριο κρίνο·
το σκουληκάκι βροίσκεται σ' ώρα γλυκιά κι εκείνο.

(Απ. 1, 217.2.1/6-9 = ΑΕ 408 Β8-9,
409 Α11-12, 427 Α29-32)

Στο νιο χορτάρι εχόρεψε ο Έρωσ με το Μάν

(AE 407.20)

Και μες στης λίμνης τα νερά οπ' έφτασε μ' ασπούδα
έπαιξε με τον ίσκιο της μωσχάτη πεταλούδα
οπού εξενύχτησε όμορφα μέσα στον άγριο κρίνο.
Το σκουληκάκι βρίσκεται σ' ώρα γλυκιά κι εκείνο.

(AE 427.21-24)

Και το τριφύλλι εχόρτασε και το περιπλοκάδι
κι εχόρενε κι εβέλαζε στο φουντωτό λιβάδι.

(ΑΕ 434 Β16-17)

Χθες πρωτοχάρηκε το φως και το γλυκόν αέρα

(ΑΕ 413 Γ7)

κι ιδού μου ξίπασε τ' αυτί γλυκιάς φωνής αγέρας
κι έπλασε τ' άστρο της νυχτός και τ' άστρο της ημέρας.

(ΑΕ 413 Β11-12)

Κι άνθιζε μέσα μου η ζωή μ' όλα τα πλούτια πόχει
μ' όλες τες χάρες πόχει

(ΑΕ 427.33/33^a, 430 Α5, 474 Α19)

1.2.15. ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΟΙ, Γ' (1844-)

Έστησε ο Έρωτας χορό με τον ξανθόν Απρίλη,
κι η φύσις ήύρε την καλή και τη γλυκιά της ώρα,
και μες στη σκιά που φούντωσε και κλει δροσιές και μόσχους
ανάκουστος κιλαϊδισμός και λιποθυμισμένος.
Νερά καθάρια και γλυκά, νερά χαριτωμένα,
χύνονται μες στην άβυσσο τη μοσχοβολισμένη,
και παίρνουνε το μόσχο της, κι αφήνουν τη δροσιά τους,
κι ούλα στον ήλιο δείχνοντας τα πλούτια της πηγής τους,
τρέχουν εδώ, τρέχουν εκεί, και κάνουν σαν αηδόνια.
Έξ' αναβρύζει κι η ζωή σ' γη, σ' ουρανό, σε κύμα.

(Απ. 1, 243.1-4, 244.5-13)

Ο Έρωτας εχόρεψε με τον ξανθόν Απρίλη
κι η φύσις όλη βρίσκεται μες στη γλυκιά της ώρα
και στ' ουρανού τη<ν> πλατωσιά και στα κρυφά τον βάτον
ανάκουστοι κιλαϊδισμοί και λιποθυμισμένοι.

Νερά καθάρια και γλυκά, νερά χαριτωμένα
χύνονται μες στην άβυσσο τη μοσκοβολισμένη
και χαίρονται το μόσκο της και δίνουν τη δροσιά τους,
κι απλώνοντας εδώ κι εκεί τα πλούτια της πηγής τους
τρέχουν εδώ τρέχουν εκεί και κάνουν σαν αηδόνια.

(ΑΕ 462.16-24)

Γρικώ στ' αέρα τ' ανοιχτά και στα κρυφά του βάτου
ανάκουστους κιλαϊδισμούς και λιποθυμισμένους
και τα νερά σπουνδάζουνε και κάνουν σαν αηδόνια.

(ΑΕ 468 Β1-3)

Νεράκι π' αηδονολαλείς, αηδόνι 'σαι και ψάλλεις;

(ΑΕ 457 Β1, 457 Γ1)

Σε γη, σε κύμα, σ' ουρανό
με ρόδο, με γιοφύλλι,
(πόδι, κνρ Έρωτα, χρυσό)
τώρα που έστησε χορό
με τον ξανθόν Απρίλη.

Στη φράχτη μες στη φουντωτή
χαριτωμένη τώρα,
<όπον> δροσιές και μόσχους κλει
κι η φύσις ήρθε την καλή
και τη γλυκιά της ώρα.

Δροσιές και μόσχους κλει κι αυτός
ο βάτος φουντωμένος,
και μέσ' ακούστηκε γλυκός
ανάκουστος κιλαϊδισμός
και λιποθυμισμένος.

(ΑΕ 456.Β1-5.10-18 = Απ. 1, 243.6, παραλλ.)

Κι ευφραίνονται τα μάτια τους, κι ευτύχησαν κοιτώντας
τες κορασιές να τραγουδούν και τα <παιδιά να παίζουν>

(ΑΕ 449.16/18, 446.15)

Δεν τους βαραίν' ο πόλεμος, αλλ' έγινε πνοή τους
κι εμπόδισμα δεν είναι
στες κορασιές να τραγουδούν και στα παιδιά να παίζουν.

(ΑΕ 447.23-25)

Το στραβό φέσι στο χορό τ' άνθη στ' αντί στολίζει,
τα μάτια δείχνουν έρωτα για τον απάνου κόσμο,
και στη θωριά του είν' όμορφο το φως και μαγεμένο.

(Απ. 1, 248.8.11-13 = ΑΕ 454.11-13
παραλλ.: 382.13-15, 453.1, 468 Α4, 508 Β2)

1.2.16. Ο ΠΟΡΦΥΡΑΣ (1847-49)

Κοντά 'ναι το χρυσόφτερο και κατά 'δώ γυρμένο
π' άφησε ξάφνου το κλαδί για τον γιαλού την πέτρα,
και κει γρικά της θάλασσας και τ' Ουρανού τα κάλλη,
και κει τραβά τον ήχο του μ' όλα τα μάγια πόχει.
Γλυκά 'δεσε τη θάλασσα και την ερμιά του βράχον,
κι α δεν είν' ώρα για τ' αστρί θενά συρθεί και νά 'βγει.
Πουλί πουλάκι που σκορπάζ το θαύμα της φωνής σου,
ευτυχισμός α δέν είναι το θαύμα της φωνής σου,
καλό στη γη δεν άνθισε στον Ουρανό κανένα.

(ΑΕ 504.1-9)

Πουλί πουλάκι που λαλείς μ' όλα τα μάγια πόχεις
ευτυχισμός α δέν είναι το θαύμα της φωνής σου,
καλό στη γη δεν άνθισε στον ουρανό κανένα
καλό δεν άνθισε στη γη στον ουρανό κανένα.

(ΑΕ 506.1-4, 508 Α20-22)

*Πώς κάνει τ' όμορφο πουλί που 'ν' κατά 'δώ γυρμένο,
κι άφησε ξάφνου το κλαδί για του γιαλού την πέτρα.
Πουλί μη δέν είναι τση γης τα μάγια τση φωνής σου;*

(ΑΕ 507.12-14)

*Κι η φύσις όλη τού γελά και γένεται δική του.
Ελπίδα τον αγκάλιασες και τον κρυφομιλούσες,
και τον σφιχτόδεσες το νου μ' όλα τα μάγια πόχεις.
Νιος κόσμος δόξας και χαράς ανθίζει στην ψυχή του.*

(ΑΕ 502 Α15-18)

*Τα χέρια μου γλυκοφιλώ και το σφιχταγκαλιάζω
– Φιλώ τα χέρια μ' και γλυκά το στήθος μ' αγκαλιάζω.*

(ΑΕ 508 Α15-16 = Απ. 1, 253.6.1.)

*Πριν πάψ' η μεγαλόψυχη πνοή χαροποιείται
άστραψε φως κι εγνώρισε γοργά τον εαυτό του.*

*Η μεγαλόψυχη πνοή ευτύχησε πριν πάψει.
Άστραψε φως κι εγνώρισε γοργά τον εαυτό του.*

(Απ. 1, 255.8.1-2 = ΑΕ 501.19-20'
παρ. 111.1-2)

Παράδεισο χαράς τού ήτανε φυλαγμένη πριν πεθάνει

(ΑΕ 560.1' μτφρ. Λ. Πολίτης;
Απ. 2π, 118.2.1' παρ. 118.3.8)

12.17. ΕΙΣ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΑΙΜΙΛΙΑΣ ΡΟΔΟΣΤΑΜΟ (1847)

*με την ψυχή τρεμάμενη μες στη χαρά του πόθου,
αχ! σ' έσταινα βασίλισσα σης γης τες ευτυχίες,
ενώ όλες τες δοκίμαζα γλυκά στην αγκαλιά σου*

(ΑΕ 513.2-4)

1.2.18. CARMEN SECULARE (1849)

Ἰσχυρή 'ναι κι ἀστραφτε γλυκά σα στην αρχή της πλάσης
κι εκράτουνε τα κάτωσπρα ποδάρια στη δροσιά της.

(Απ. 1, 262.1.3)

1.2.19. ORFEO (1847)

[Ορφέας]

Ένα πουλάκι, μισοκρυμμένο, αναγελούσε τη σιωπή του, ξε-
χύνοντας πάνω από έναν θράχο το αστέρευτο πλούτος του
κελαϊδισμού του.

(ΑΕ 557.8-10' μτφρ. Α. Πολίτης: Απ. 2π, 115.9-10)

1.2.20. ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ (1847-)

(233: «Dalle larghe terre»)

Από τα πλατώματα κι από τις στενοποριές μαδήσανε τις
μυρτιές και τις δάφνες. Κοίτα τες που τις πλέξανε στεφάνι
στα κεφάλια των ανθρώπων, κι η χαρά τούς έκαμε όλους
βασιλιάδες της γης. Με αργό βήμα περπατούν οι Ημίθεοι, κι
η ψυχή νιώθει πως είναι η πρώτη δύναμη του κόσμου. Ε-
τοιμάζεται να ξεχύσει πάνω του το εσώτερο αστέρευτο
πλούτος της, κι όσες είναι να γεννηθούν παιγνιδίζουνε, πριν
αγγίξουν το χώμα, με τις αχτίδες της αυγής, και τούτη με
τα πιθέματά τους, γιατί είναι και τα δυο από φως. [. . .]
Όμοια ευτυχία στο κουπί, στο αλέτρι, στο σπίτι, στο μνήμα.
Όμως τ' όνομα του ευτυχισμένου τόπου; Δεχτείτε καλό-
γνωμα εκείνο που η Μούσα τ' ωρέμασε τώρα, πριν από την
ώρα του, και τ' όνομα του τόπου είναι Ελλάδα.

(ΑΕ 558.1-8.11-14' μτφρ. Α. Πολίτης: Απ. 2π, 116-117.1-7.12-15)

1.2.21. ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ (1847-)
(237: «L'Inferno t'e teso intorno»)

Οι ζωντανοί κι οι πεθαμένοι αδερφώνονται στη χαρά, κι
μαζί της ανθίζει η Παράδεισο, που ξεπετά τα πιο χαριτωμέ
να λουλούδια της Παράδεισος – που κάνει ν' ανθίζουν τα πι
όμορφα λουλούδια της Παράδεισος στην Παράδεισο.

(AE 566 B2-4
μτφρ. Λ. Πολίτης: Άπ. 2π, 121.26-29

1.3. ΦΥΣΗ: ΠΗΓΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΞΙΩΝ (ΟΜΟΡΦΙΑΣ - ΧΑΡΑΣ - ΚΑΛΟΣΥΝΗΣ)

1.3.1. Ο ΚΡΗΤΙΚΟΣ (1833-34)

*Κι έβλεπα τ' άστρο τ' ουρανού μεσουρανίς να λάμπει
και τον γελούσαν τα βουνά, τα πέλαγα κι οι κάμποι
κι ετάραζε τα σπλάχνα μου ελευθεριάς ελπίδα
κι εφώναζα: Ω θεϊκιά κι όλη αίματα Πατρίδα!
Κι άπλωνα κλαίοντας κατ' αυτή τα χέρια με καμάρι
καλή 'ν' η μαύρη πέτρα της και το ξερό χορτάρι.*

(Άπ. 1, 204-205.37-42)

*Και μου 'ρθε ξάφνου στην ψυχή ελευτεριάς ελπίδα
για τη φτώχη, τη δύστηνη κι αιματωτή πατρίδα,
κι εκοίταα κι έκλαια κι άπλωνα τα χέρια με καμάρι
η μαύρη πέτρα της καλή και το ξερό χορτάρι.*

(ΑΕ 368 Α4-7)

*κι ο ήλιος μεσουρανίς ανάβρυζε λαμπράδες
και τον γελούσαν τα βουνά, τα πέλαγα, οι πεδιάδες.
Ξάφνου μου 'ρχότουνα στο νου ελευτεριάς ελπίδα·
«ω αγαπημένη, ω θεϊκιά κι όλη αίματα πατρίδα!»*

(ΑΕ 375 Α16-19)

1.3.2. ΤΟ ΣΑΤΙΡΙΚΟ ΤΟΥ 1833
(Η ΤΡΙΧΑ)

*Και το πουλί το πλουμιστό όπ' έρχεται από πέρα
και χαιρετάει τον ουρανό και το γλυκόν αέρα
και πάει να δροσολοϊστεί στα χόρτα, στα λουλούδια
κι εκεί ολομόναχο αρχινά τς αγάπης τα τραγούδια
και κάνει εις όσους τ' αγρικούν αγάπη να αισθανθούνε*
(ΑΕ 339 Β25 - 28/349 Α7-10)

1.3.3. ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΟΙ, Β' (1834-44)

*Όνειρο με τα μάγια του, παντού ομορφιά και χάρη·
η μαύρη πέτρα ολόχρυση, και το ξερό χορτάρι.*

*Η Φύσις μάγια κι όνειρο στην ομορφιά και χάρη·
η μαύρη πέτρα ολόχρυση και το ξερό χορτάρι.*

(ΑΕ 404 Α10-13)

*Χιλιάδες ήχοι αμέτρητοι πολύ βαθιά στη χτίση
η ανατολή τ' αρχίναγε κι ετέλειωνέ το η δύση.
Κάποι από την ανατολή κι από τη δύση κάποι
καθ' ήχος είχε και χαρά, κάθε χαρά κι αγάπη*

(ΑΕ 422 Β5-8)

Κάθε φωνή 'χε και χαρά, κάθε χαρά κι αγάπη

(ΑΕ 437Α5/Α6/Β1)

Νιος κόσμος άστραφτε παντού, κόσμος χαράς και δόξας.

(ΑΕ 480 Α26)

13.4. ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΟΙ, Γ' (1844-)

καθ' ἧχος ἔχει και χαρά, κάθε χαρά κι αγάπη

παντού ζωή και κίνημα, παντού χαρά κι αγάπη

(ΑΕ 461.27-28)

στις όμορφες κι ελεύθερες κι ευτυχισμένες αύρες

(ΑΕ 447.14-15)

13.5. ΠΟΡΦΥΡΑΣ (1847-49)

*Κι ανάμεσα στις θάλασσας και στ' ουρανού τα κάλλη
που 'ναι στο φως δεμένα στην αγάπη,
είσαι κι εσύ κατζάβραχο σα νύφη στολισμένο*

– γελάς κι εσύ στα λούλουδα, χάσμα του βράχου μαύρο

– στ' άνθη γελάς κι είς' όμορφο, χάσμα του βράχου μαύρο.

(ΑΕ 530.12-17)

Νιος κόσμος με τριγύρισε χαράς και καλοσύνης

(ΑΕ 507.17)

Παντού νιος κόσμος ομορφιάς, χαράς και καλοσύνης

(ΑΕ 508 Α3)

13.6. LA NAVICELLA GRECA (1851)

[Το Ελληνικό Καράβι]

*Αν το στελέχι όθε βλασταίνει χρυσό το ρόδο,
το θωρούσαμε κάθε τόσο να ξεπετάει*

διαφορετικά ολοένα πλούτια κι ομορφιές,
καινούργιο θα 'τανε το θάμασμα στο μάτι,
καινούργια κι η αγάπη στη μαγεμένη ψυχή.

(Απ. 2π. 99
μτφρ. Λ. Πολίτης)

1.3.7. L'USIGNOLO E LO SPARVIERE (1853-54)
[Το Αηδόνι και το Γεράκι]

*Η ομορφιά όλων όσα ήταν γύρω μου άγγιζε
την καρδιά μου και γινόταν αρμονία.*

(Απ. 2π. 114.6-7
μτφρ. Λ. Πολίτης)

1.3.8. ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ (1847-)
(233: «Dalle larghe terre»)

*Ποτέ τόσο καλό δεν έδωσε ούτε η μαγεία ούτε τ' όνειρο.
Παντού είναι ο Νόμος...*

(Απ. 2π. 117.2.3-4
μτφρ. Λ. Πολίτης)

1.3.9. ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ (1847-)
(237: «L'Inferno t'è teso intorno»)

... το χώμα το γεμάτο καλοσύνη κι ομορφιά

(Απ. 2π. 120.8-9
μτφρ. Λ. Πολίτης)

*Μην είναι πλάνημα; Όχι, δεν μπορεί να είναι πλάνημα·
εδώ η άψυχη πέτρα, εδώ το άμωμο χώμα καλά είναι.*

(Απ. 2π. 121.15-16 μτφρ. Λ. Πολίτης)